

ברכות השחר

שלא עשאני גוי, אשה, עבד :
ע"י תיקון"ז (קנה ע"א) : כד גלגולא דנוקבא קא רכיבת עליה עובדוי איהי כאתתא כד מליל
מליל בפתיחו דידין וקליה ודבוריה וכל עובדוי כאתתא תועבה איהו ובגין דא מברכין ישראל עמא
קדישא ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם שלא עשני אשה.
תרגום : כאשר גלגול הנקבה רוכבת עליו מעשיו היא כאשה כאשר מדבר מדבר בפתיחה שלהם
וקולו ודיבורו וכל מעשיו כאשה תועבה הוא ולכן מברכים ישראל עם הקדוש ברוך אתה ה' אלקינו
מלך העולם שלא עשני אשה.
בהגר"א : דגלגולא דנוק' כו' - שכמו שיש נשמות זכרים ונקבות בסט' דקדושה כן הוא בסט'
דלהון ויש זכר שבו נשמת נקבה וכמ"ש למעלה מנהון דכורין מנהון כו' ויש שמרכיבין שניהם
כמ"ש לזמנין מרכיבין כו' וכל דאליים גבר ואמר שם דמרכיבין על ב"נ דכל גלגולין הוא
שמרכיבין נשמה אחרת על נשמתו כמ"ש בר"מ פרשת פנחס מתלא לאילנא וכמ"ש למעלה ולכן
הכל בהרכבה וז"ש כאן קא רכיבת עליה על עיקר נשמתו ומ"מ גלגולא דיליה הוא נוק' לבד ולכן
הוא בגוף זכר אבל מעשיו כלן הן בנקבה כמו שמפרש והולך עובדוי איהו כאתתא כו' והן אותן
ב"א שדעתן קלה והכל במהירות ועבז"ח סוף ש"ה מענין הנקודות שבא שורק (דאתתא כו') :

אור יקר (ריש פרשת ואתחנן) : אינם מחליפים בעליהם לעולם והיינו שלא עשאני גוי עבד אשה
אלא נשמה שמסר והפקיד מחזירים לו

ע"י ספר תולעת יעקב - סוד ברכת השחר (בשם הבעל האור זרוע) : שלא עשני גוי יש לך
להסתכל בסוד נעלם בברכה זו, כי כל הברכות שהזכרנו למעלה, מן הדין צריך לברכן בכל יום
אבל ברכה זו היה לו לברכה פעם אחת מיום שנברא, וכן שלא עשני עבד וכן שלא עשני אשה.
אבל הסוד בזה כי בעלות הנשמה בלילה לעולם העליון אם צדיק הוא כמה משרתי עליון אוחזין
בה ומושיבין אותה במקומה הראוי לה, ואם הוא רשע כמה מלאכי חבלה יוצאין לקראתה ואומרים
(ישעיה מח. כד) אין שלום אמר ה' לרשעים, ומכניסין אותה במקום הגוי הטמא והמזוהם או העבד
שנדה לתמורות או אשה, אבל כשיקום האדם ממטתו אם הוא יודע בעצמו שהוא צדיק יברך שלא
עשני גוי, פי' שלא הושיב אותו במקום הגוי כי מי שהוא יושב ברשות הגוי כאלו עובד ע"ז.

פוקח עורים

כאשר יבטל הכח מן המדה יקרא עור כענין אלהים בהסתלק י"ה שהוא הכח נשאר אל"ם ע"כ
מברך פוקח עורים כי מחצות ואילך פקוחות העינים כענין שבעה עינים על אבן אחת (ספר הקנה),
כי מנח ידיה על עיניה לימא פוקח עורים. והטעם לפי שביטול הרחמים מהעטרה היה כמו עוורת
כמו מלת אלהים כשתסיר ממנו י"ה תשאר אל"ם. כן הדבר בכאן כי הספירות נקראו עיני ה' ככתוב
שבעה אלה עיני ה' ובהעדר הרחמים מהם היו כעוורים ולכן באה הברכה בפני עצמה (שושן
סודות).

פוקח עורים רומז לנפשות הנדחות לעולם התמורות והם יושבים שם בחשך ואפלה כעורים,
וכיון שמגיע זמן עלייתן ויצאין מאפלה לאורה ופוקחין עיניהם ומסתכלין באור העליון שהוא
שמש ומגן ה' צבאות, אזי הוא פוקח עיני העורים וזורה עליהם מאור העליון, הה"ד (מלאכי ג, כ)
וזרחה לכם יראי שמי וגו', והסוד בזה לאמר לאסורים צאו (תולעת יעקב בשם הבעל אור זרוע).

מתיר אסורים

ואח"כ מברך מתיר אסורים הענין מלך אסור ברהטים (ספר הקנה), מתיר אסורים. והטעם כי
בהיות אדון השמטה שופע דיני החזקים כל הספירת הם במאסר ואין להם כח ובהסתלקו הותרו
ממאסרם ולכן באה הברכה בזה הלשון (שושן סודות). מתיר אסורים אותם שהיו אסורים בעולם
התמורות ויצאו משם כמו האסורים שיצאו מבית האסורים (תולעת יעקב).

זוקף כפופים

זוקף כפופים שהיו כפופים ואסורים זוקפים הקב"ה וע"כ מברך זוקף כפופים, וביום
הרחמים זקופין ועומדין אין להם אש (ספר הקנה), במזמור 'תהלה לדוד' באומרו, 'סומך י"י לכל
הנופלים' [תהילים קמ"ה י"ד] שנפלו בבריאה ואנו צריכים להעמידם בסוד העמידה, ואומרו

צרכות השחר

ו'זוקף לכל הכפופים' הוא סוד הכתרים של ז"א החסרים בזמן הגלות. וז"א הוא סוד אדם הראשון, שכפף הקב"ה קומתו, והעמידו על מאה אמה, שנאמר, 'ותשת עלי כפכה' [תהילים קל"ט ה'] ותורידני. ועל זה אנו מתפללים 'בא"י אמ"ה זוקף כפופים' (עמק המלך שי"ד פרק סג). זוקף כפופים. והטעם כי אחרי שהותרו ממאסר זוקפים לקבל הרחמים מבעל הרחמים (שושן סודות).

רוקע הארץ על המים

רוקע הארץ שהוא כנ"י על המים שהוא רחמים הם רחמים סתם, ע"כ מברך רוקע הארץ על המים (ספר הקנה), רוקע הארץ על המים. והטעם כי כשיורד השפע מהאדון הרחמים על הארץ העליונה הנה צפה על המים מימי החסד והרחמים (שושן סודות). רוקע הארץ על המים פי' ארץ החיים, והמים הם מים התחתונים ובהגיעך לאבני שיש דר' עקיבא ע"ה (תגיגה יד, ב) תבינהו (תולעת יעקב).

שעשה לי כל צרכי

ע"י זהר ח"ג קפ ע"א: (והא אוקמוה) ות"ח ויאמר אל תקרב הלום של נעליך מעל רגליך וגו' וכי אמאי נעל הכא' אלא אתמר דפקיד ליה על אתתא לאתפרשא מנה ולאזדווגא (ס"א באתר) באתתא אחרא דנהירו קדישא עלאה² ואיהי שכינתא:

וההוא נעל אוקים ליה באתר אחרא [ס"א ואיהי שכינתא]³ אעבר ליה מהאי עלמא ואוקים ליה בעלמא אחרא⁴ וע"ד כל מה דיהיב מיתא לבר נש בחלמא טב נטיל מאניה מן ביתא ביש כגון סנדליה:

מ"ט בגין דאעבר רגליה דאינון קיומא דבר נש מהאי עלמא וכניש לון לעלמא אחרא אתר דמותא שארי ביה דכתיב מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב⁵ (מאי היא בת נדיב⁶ דא בת דאברהם דכתיב (תהלים מז י) נדיבי עמים נאספו עם אלהי אברהם ולא אלהי יצחק)⁷ ורזא דמלה בין חבריאי איהו:

ודא כד מיתא נטיל לון אבל בזמנא דחייא שליף מסאניה ויהיב לבר נש אחרא בגין לקיימא קיים קא עביד בגזירא דלעילא נעל דחליצה כגוונא⁸ דלעילא נעל אחרא⁹ וכלא אתר חד¹⁰ (ס"א

¹ מ"ש בספר הכוונות בענין לבישת המנעלים, שהכונה שאי' מלבשת את ז"ן להגין עליהם מאחיזת החיצונים, והאור המקיף את רגליהם ה"ס נעל, ושל שאר גופם הוא בחי' המלבושים. ולפי זה זהו יופי פעמי השכינה כשיש להם נעלים, ומינה דאם אין לה מנעלים יש אחיזה למות שם. ולכן בא הרמז בנעילת המנעלים, להודיע אל האדם שבחינת אחיזתו הפרטית בשכינה היא חלוצה בלי מנעל, הפך ממש מלבישתם שהכונה שהוא מוקף במגן אור מקיף, שלכן נותן הודאה שעשה לי כל צרכי. וכלפי כל זה אמר ורזא דמלה וכו', שהרי החכמים מכוונים בו תמיד. ודא כד מיתא נטיל לון, כי אז המנעלים רומזים לנ"ה, ששם דוקא אוחזים החיצונים והמות, כדכתיב רגליה יורדות מות. אבל בזמנא דחייא וכו', כי אז הנעל ירמוז ליסוד הנקרא חי העולמים, ואז נעשה הקנין כנז"ל.

² הוא הכתוב כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קודש כלומר מלכות, אדמה ונהירו דקדש עליו ורצה לתקן ענין גדול שהרי שאר האדם אם יתפרדו מנשותיהם הם מפרידים ואדרבה על ידי ייחודם בנשותיהם הם מייחדים ומתחברים בשכינתא, והאיך משה בהפך שבהפרדו הוא מייחד בשכינתא לזה אמר הכתוב המקום אשר אתה עומד עליו דהיינו משה מעלמא דדכורא בעלה דמטרוניתא דהיינו מקום אשר אתה עומד עליו אדמה קדשה, אבל שאר בני אדם הם למטה משכינה מאירים לה וצריכים להתייחד בנשותיהם להשפיע ולהאיר בשכינה אותו המאור, ולכן האמרו של נעלך, היינו תסיר את הזווג הגשמי ובמקומו תקח הזיווג הרוחני (אור יקר).

³ ע"י אריכות בהיכלות פקודי רנה ע"א [לב ע"ב] (יהל אור). ר"ל לחלוץ נעל דהאי עלמא ולנעול נעל דשכינתא (יהל אור)

⁴ כאלו נאמר המצות יש בהם גשמי ורוחני ועל ידי הגשמי נעשה ברוחני ומשה נפטר מן הגשמי וקיים ברוחני לבד כענין הבחינה שעסק במצות אדם בגן עדן בהפשטה מן הצד החומרי מכל וכל יותר מאדם הראשון. ועוד כי מסוד המטטרון נמשך לנו סוד פשטי התורה וקיום המצות בגשמיות והיינו סוד הנעל שאנו נועלים בו, ולכן אמר של נעליך הסתלק ממנה אל בחי' עלאה דהיינו בחינת הרוחני המסולק מן הפשט (אור יקר).

⁵ הכוונה על סילוק כחותיו וחייליו מן החיים אל המות (אור יקר).

⁶ ע"י תיקו"ז לד ע"א בת נדיב היא מלכות דשכינה.

⁷ דרך אמת, ובדפ"מ גורס את המוסגר.

⁸ שגם הוא רומז למלכות (מ"מ).

⁹ דרך אמת, ובדפ"מ "דלעילא נעל אחרא" נמחק.

¹⁰ "וכלא אתר חד נמחק בדרך אמת, וגורס את המוסגר.

ברכות השחר

כלא אתיחד¹¹ (נ"א רוא חדא)¹² :

תרגום: (והרי פרשוה) בא וראה "ויאמר אל תקרב הלם של נעליך מעל רגליך וגו'", וכי למה הנעל כאן, אלא נתבאר שצוה לו על האשה להפרד ממנה ולהזדווג (במקום) באשה אחרת של אור קדוש עליון והיא השכינה.
ואותה נעל בארוה במקום אחר (והיא השכינה), העבירוה מעולם הזה, ובארוה בעולם אחר, ועל כך כל מה שנותן המת לאדם בחלום זה טוב, לקח כליו מהבית זה רע כמו סנדלו.
מדוע, כי העביר רגליו שהם עמידת האדם מהעולם הזה, וכינס אותם לעולם אחר, מקום שהמות שורה בו, שכתוב "מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב". (מהי בת נדיב, זו בת אברהם שכתוב "נדיבי עמים נאספו עם אלהי אברהם", ולא אלהי יצחק). וסוד הדבר הוא בין החברים.
וזה כשהמת לוקח אותם, אבל בזמן שהחי שולף נעלו ונותן לאיש אחר כדי לקיים ברית, עושה בגזרה עליונה. נעל של חליצה כדוגמא שלמעלה נעל אחרת, והכל מקום אחד (הכל מתייחד) (סוד אחד).

ברכת שעשה לי כל צרכי להמשיך התפשטות החשמל הנז"ל שנמשך לזו"ן לבחי' מלבוש בברכת מלביש ערומים וכו' עתה ימשיך עד מתחת רגלי זו"ן וכו' (פתח עינים).
כשנאסף הצדיק לגמרי העליונים מברכים שעשית לי כל צרכי, כי האור צריכין ואוהבין אותו ולא הדין והחושך הפך וחושך על פני תהום (ספר הקנה). ההליכה ממקום למקום לתקן מלאכתו וצרכיו הוא ברגלים, ורגלי המרכבה הם ד' עם המלכות ומאחר שכבר קישרה עם חברותיה הנה נעשה לה כל צרכיה (שושן סודות).

המכין מצעדי גבר

המכין מצעדי גבר שממנו יראים הצדיקים וצעדים הן הת"ת והנצח (ספר הקנה), המכין מצעדי גבר. ידעת במה שקדם כי יסוד עולים הוא הנקרא גבר וצעדיו הם חס"ד ות"ת ב"ינה והנה שבה העטרה ליושנה (שושן סודות).

אזור ישראל בגבורה, עוטר ישראל בתפארה

ע"י פ"ח יג ע"ג: אזור ישראל בגבורה, היינו הנוקבא שיצאה במקום המתניים שלו, מקום אחורי האיזור, דהיינו הת"ת שלו מאחוריו, וזהו אזור ישראל, דהיינו הזעיר, בגבורה היינו שנוטל הגבורות מסטרא דלכא בינה.

עוטר ישראל בתפארה, הכתר שלו ידוע שהוא מתפארת דאמא, וזהו בתפארה ה', דהיינו תפארת ה', וזהו שלא אמר בתפארת אלא תפארה¹³.

ע"י זהר ח"ג קמח ע"ב: והוא כחתן יוצא מחפתו¹⁴ מאן איהו חפתו דא איהו (שיה"ש ג יא) עטרה שעטרה לו אמו ביום חתנתו יוצא מחפתו דא איהו רישא דכל¹⁵ נהורא¹⁶ כד"א בקרא דאבתריה (תהלים יט ז) מקצה השמים מוצאו דא שירותא דכלא דאקרי מקצה השמים וכדין נפיק כחתן ממש¹⁷ כד נפיק לאערעא לכלתיה רחימתא דנפשו ופריש דרועוי ומקבל¹⁸ לה:

¹¹ נמחק בדפ"מ.

¹² נמחק בדפ"מ.

¹³ ע"י ספר הקנה: אז [אחרי חצות] ישראל שהוא ת"ת משתרר עם כנ"י ומתפארין שניהן, כענין ויקרא את שמם אדם. לכן מברך עוטר ישראל בתפארה, ה' הנוסף להרמיז בה' אחרון שבשם בן ד', וישראל הוא הת"ת.

ע"י רמ"ק (ספר יצירה פ, ב מ"ד): עטרה על בעלה אומרים עוטר ישראל בתפארה, בפאר לא אמרינן אלא בתפארה, דהיינו מלכות בהיותה למעלה עטרה מפוארת על ראשו.

¹⁴ כתר הוא גג החופה וחו"ב הם כתלי החופה, והוא העטרה הנצרך לז"א כאשר מזדווג עם הנוק' (אור יקר), שהוא יוצא מתוך ת"ת דאימא שעליו אנו אומרים עוטר ישראל בתפארה (רמ"ז).

¹⁵ דרך אמת, ובדפ"מ דכלהו.

¹⁶ בינה, שז"א נקרא שמים, וקצה העליון שלו הוא בינה, ותחתון הוא מלכות (מ"מ).

¹⁷ כחתן בעולם הזה כך נמשל ז"א (מ"מ).

¹⁸ דרך אומת, ובדפ"מ ומקבלה.

ברכות השחר

תרגום: "והוא כחתן יצא מחופתו", מהי חופתו, זהו "עטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו", יצא מחופתו, זהו ראש של כל אור, כמו שנאמר בפסוק שלאחריו "מקצה השמים מוצאו", זו ראשית הכל שנקראת מקצה השמים, וכך יוצא כחתן ממש, כשיוצא לפגוש את כלתו, אהובת נפש